

“Dövlət Statistika Komitəsi

əsas orqanlardan biridir”

Heydər Əliyev

CONTENT

ECONOMIC-STATISTICAL RESEARCHES	
<i>Irshad Karimli, Shamil Azizov, Rauf Safarov</i>	
Potential opportunities of industrial production in the Kharabakh region: new requirements for public and private investment.....	5
<i>Rza Allahverdiyev, Saadat Rahimova</i>	
Statistical study of demographic indicators.....	12
<i>Jale Dadashova</i>	
Reducing Azerbaijan's dependence on imports and ensuring economic security.....	19
<i>Aynura Ismayilova</i>	
On theoretical issues of export diversification.....	25
<i>Afet Suleymanova</i>	
Integrated assessment of information confidentiality on the basy of expert opinions.....	32
<i>Sevda Hasanova</i>	
Socio-economic factors that cause employment problems in the reions	40
<i>Jala Abbaszade</i>	
Use of a tax instrument and international experience for the fair distribution of income in Azerbaijan.....	47
METHODOLOGY	
<i>Yusif Yusifov, Vugar Mammadalizade</i>	
Efficient tools of official statistics quality management.....	53
<i>Rauf Salayev</i>	
Problems of taxation in educational institutions of Azerbaijan.....	60
<i>Elnura Huseynova</i>	
The impact of international labor mobility on socio-economic development.....	70
<i>Rashad Hajiye</i>	
Problems of regulation of exchange rates in the Republic of Azerbaijan and measures taken in this direction.....	78
THE INDICATORS CONCERNING SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY FOR FIRST QUARTER OF 2021 OUTCOMES	
Macroeconomic indicators.....	86
Gross Domestic Product manufacturing.....	88
Fixed capital allocations for the financial sources.....	88
The value of fixed capital allocations for the fields of economy.....	89
Structure of the retail trade circulation according to the products.....	90
Credit investment to the economy.....	90
Revenues of the state budget.....	90
Expenses of the state budget.....	91
Freight turnover in the transport sector, million ton-km.....	91
Passenger turnover in the transport sector, million passengers-km.....	92
Foreign trade indicators of Azerbaijan with the partner countries.....	92
All important types of exported products.....	93
All important types of imported products.....	94
FROM THE PAGES OF STATISTICS HISTORY OF AZERBAIJAN	
Mammadov, son of Shahbala Aggirakh (the 85 anniversary of the birthday).....	95
Rules for presentation of articles.....	97

UOT: 332.122

DOI:10.338.70/2413-6557-2021-7-2-5-11

QARABAĞ REGIONUNUN SƏNAYE İSTEHSALININ POTENSİAL İMKANLARI: DÖVLƏT VƏ ÖZƏL İNVESTİSİYA YATIRIMLARINA YENİ TƏLƏBLƏR

İrşad Kərimli

*Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin
Beynəlxalq iqtisadiyyat kafedrasının müdiri, i.e.d., professor
AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6
e-poçt: irshad.karimli@unec.edu.az*

Şamil Əzizov

*Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin
Beynəlxalq iqtisadiyyat kafedrasının doktorantı
AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6
e-poçt: azizov_shamil@yahoo.com*

Rauf Səfərov

*Azərbaycan Kooperasiya Universitetinin
Beynəlxalq ticarət və logistika kafedrasının doktorantı
AZ 1106, Bakı şəhəri, Nəcəf Nərimanov küçəsi 93
e-poçt: safarov_rauf@hotmail.com*

Açar sözlər: xarici investisiyalar, daxili investisiyalar, dövlət investisiyaları, özəl investisiyalar, birgə yatırımlar, iqtisadi tənzimlənmə, işğaldan azad olunmuş ərazilər, iqtisadi bərpa, iqtisadi quruculuq.

Ключевые слова: иностранные инвестиции, внутренние инвестиции, государственные инвестиции, частные инвестиции, совместные инвестиции, экономическое регулирование, освобожденные территории, восстановление экономики, экономическое строительство.

Keywords: foreign investment, domestic investment, public investment, private investment, joint investments, economic regulation, liberated territories, economic recovery, economic construction.

İrşad Kərimli, Şamil Əzizov, Rauf Səfərov

Qarabağ regionunun sənaye istehsalının potensial imkanları: dövlət və özəl investisiya yatırımlarına yeni tələblər

Xülasə

Müasir Azərbaycan iqtisadiyyatının qeyri-neft sektorunun investisiya mühiti daxili və xarici investisiya cəlbediciliyi ölkənin milli iqtisadiyyatının mövcud tələbləri ilə ölçülən, xüsusən işğaldan azad olunan Qarabağ regionunun hərtərəfli bərpası və yenidən qurulması istiqamətində investisiya siyasətinin düzgün həyata keçirilməsindən asılı olacaqdır. İstər işğaldan azad olunan ərazilərdə bərpa və quruculuq işlərinin sürətlə aparılması və istərsə də ölkənin bütünlükdə milli iqtisadi inkişafı üçün xarici və daxili investisiyaların birgə yatırılmasının tənzimlənməsinə yeni yanaşmanı və istiqaməti tələb edir.

Fikrimizcə, Qarabağ regionunun bütün ərazisi üzrə aparılacaq iqtisadi bərpa və quruculuq işlərinin son illərdə Azərbaycanın milli iqtisadiyyatının inkişaf perspektivlərini özündə əks etdirən 12 strateji yol xəritəsinə, yəni 2025-ci ilədək olan dövr üçün qısamüddətli tədbirlərə və 2025-ci ildən sonrakı dövr üçün strateji hədəflərə uyğunlaşdırılması daha düzgün və səmərəli nəticə verə bilər.

2019-cu ilin son aylarından özünü daha qabarıq göstərən COVID-19 qlobal pandemiya ilə əlaqədar Azərbaycan iqtisadiyyatına yatırılan daxili və xarici investisiyaların həcmi sabit qalsa da,

son ildə ən məyusə də meyil edildiyindən ölkənin daxili investisiya fəallığının təşviqinə daha çox önəm verməli, dövlət maliyyəsi hesabına daxili investisiya yatırımları stimullaşdırılmalıdır.

Иршад Каримли, Шамил Азизов, Рауф Сафаров

**Потенциальные возможности промышленного производства Карабахского региона:
новые требования к государственным и частным инвестициям**

Резюме

Инвестиционный климат ненефтяного сектора современной экономики Азербайджана, а также привлекательность внутренних и иностранных инвестиций будет зависеть от правильной реализации инвестиционной политики в направлении комплексной реабилитации и реконструкции освобожденного от оккупации Карабахского региона, измеряемой существующими потребностями национальной экономики. Это требует нового подхода и направления в регулировании совместных иностранных и внутренних инвестиций для быстрого восстановления и проведения строительных работ на освобожденных территориях, а также для национального экономического развития страны в целом.

По нашему мнению, восстановление экономики и строительные работы будут проводиться во всем Карабахском регионе и осуществление их в соответствии с 12 стратегическими дорожными картами, отражающими перспективы развития национальной экономики Азербайджана, краткосрочные меры до 2025 года а стратегические цели на период после 2025 года может дать более точный и эффективный результат.

Из-за глобальной пандемии COVID-19, которая стала более выраженной в последние месяцы 2019 года, оставшиеся стабильными внутренние и внешние инвестиции в экономику Азербайджана стабильными и даже снизились в прошлом году, поэтому следует уделять более важное значения стимулированию внутренних инвестиций за счет государственных средств.

Irshad Karimli, Shamil Azizov, Rauf Safarov

**Potential opportunities of industrial production in the Kharabakh region: new requirements
for public and private investment**

Summary

The investment climate of the non-oil sector of the modern Azerbaijani economy will depend on the correct implementation of investment policy in the direction of comprehensive rehabilitation and reconstruction of the liberated Kharabakh region, measured by the existing requirements of the national economy. This requires a new approach and direction in the regulation of joint foreign and domestic investments for the rapid recovery and construction work in the liberated territories, as well as for the national economic development of the country as a whole.

In our opinion, Adaptation of economic restoration and construction works to be carried out on the whole territory of the Karabakh region to 12 strategic road maps reflecting the development prospects of the national economy of Azerbaijan in recent years, i.e. short-term measures for the period up to 2025 and strategic targets for the period after 2025 can give more accurate and efficient result.

Although the volume of domestic and foreign investment in Azerbaijan's economy remains stable in connection with the global pandemic of COVID-19, which has become more prominent in the last months of 2019, since the country is also prone to decline in the last year, it should pay more attention to the promotion of domestic investment activity and stimulate domestic investment at the expense of Public Finance.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatları. Bakı: Statkom, 2018.
2. Azərbaycan Respublikasının 2021-ci il dövlət büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu. 22 dekabr 2020-ci il.

3. Azərbaycan qəzeti. 2020, 08 dekabr №207 (8573)
4. Azərbaycanın milli iqtisadi inkişaf modeli: Nəzəriyyə və təcrübə. Bakı: “Elm”, 2015
5. Kərimli İrşad. Beynəlxalq iqtisadiyyatın müasir problemləri. Bakı-2006.
6. İşğal olunmuş ərazilərin azad edilməsi Azərbaycan iqtisadiyyatına nə vəd edir? Azərtac 03 dekabr 2020-ci il
7. Qarabağın böyük iqtisadi potensialı var. <https://iqtisadiislahat.org/news>
8. Qarabağın cənubunda strateji obyekt “Xudafərin” SES. Azərtac. 31 dekabr 2020-ci il
9. <https://ordu.az.news>

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 22.01.2021

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 27.01.2021

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 20.05.2021

DEMOQRAFİK GÖSTƏRİCİLƏRİN STATİSTİK TƏDQIQI

Rza Allahverdiyev

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin

Əhali statistikasına şöbəsinin müdiri

AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81

e-poçt: rza.allahverdiyev@stat.gov.az

Səadət Rəhimova

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi

Elmi-Tədqiqat və Statistik İnnovasiyalar Mərkəzinin

Statistik innovasiyaların tətbiqi şöbəsinin rəis müavini

AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81

e-poçt: saadat.rahimova@stat.gov.az

Açar sözlər: əhalinin sayı, doğum, ölüm, nikah, boşanma, ölkəyə gələnlərin sayı, ölkədən gedənlərin sayı, əhalinin siyahıyaalınması, doğum cədvəli.

Ключевые слова: численность населения, рождаемость, смертность, брак, развод, количество прибывших, количество выбывших, перепись населения, таблицы рождаемости.

Keywords: population, birth, death, marriage, divorce, number of arrivals, number of departures, census, birth schedule.

Rza Allahverdiyev, Səadət Rəhimova **Demografik göstəricilərin statistik tədqiqi**

Xülasə

Məqalədə demografik proseslərin ayrılmaz hissəsi olan göstəricilər: əhalinin sayı, doğum, ölüm, nikah, boşanma, gələnlərin sayı, gedənlərin sayı, əhalinin siyahıyaalınması haqqında geniş məlumat verilmişdir. Məqalədə hadisələrin və onların potensial iştirakçılarının sayına söykənən demografik prosesin gerçək intensivliyinin fakta əsaslanan qiymətləndirilməsi üçün nisbətən sadə formullar təklif edilmişdir. Ölümün ümumi əmsalının dinamikası cədvəl şəklində təqdim olunmuşdur. Həmçinin rəsmi qeydə alınmış nikah və boşanmaların sayı və ümumi əmsallarının dinamikası cədvəl şəklində verilmişdir.

Рза Аллахвердиев, Саадат Рагимова **Статистическое исследование демографических показателей**

Резюме

В статье представлена обширная информация о показателях, которые являются неотъемлемой частью демографических процессов: численность населения, рождаемость, смертность, браки, разводы, прибытие, отъезд, перепись. В статье предлагаются относительно простые формулы для фактической оценки реальной интенсивности демографического процесса с учетом количества событий и их потенциальных участников. Динамика общей смертности представлена в табличной форме. Также в табличной форме приводится количество официально зарегистрированных браков и разводов и динамика общих соотношений.

Rza Allahverdiyev, Saadat Rahimova
Statistical study of demographic indicators
Summary

The article provides extensive information on indicators that are an integral part of demographic processes: population, births, deaths, marriages, divorces, arrivals, departures, censuses. The article proposes relatively simple formulas for a fact-based assessment of the real intensity of the demographic process based on the number of events and their potential participants. The dynamics of the overall mortality rate is presented in tabular form. Also, the number of officially registered marriages and divorces and the dynamics of the overall ratios are given in tabular form.

Ədəbiyyat

1. В.М.Медков Демография. Москва 2004 г.
2. Н.В.Зверева, В.В.Елизаров, И.Н.Веселкова. Основы демографии. Москва 2004
3. Л.Е.Дарский, М.С.Тольц. Демографические таблицы: Учебное пособие / Под редакцией М.Б. Денисенко. Москва 2013
4. Д.И.Валентей. (ред.) Демографический энциклопедический словарь, 1985
5. В.А.Борисов. Демография: Учебник для вузов. М., 1999
6. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin rəsmi internet səhifəsi: www.stat.gov.az
7. В.А.Борисов, А.Б.Синельников. Брачность и рождаемость в России: демографический анализ. М., 1995.
8. В.Ф. Воронин, Ю.В.Жильцова. Статистика. Москва 2012
9. Л.Г.Батракова. Теория статистики. Москва 2010.

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 25.01.2021

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 29.01.2021

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 20.05.2021

UOT: 33:303.7; 330.44

DOI:10.338.70/2413-6557-2021-7-2-19-24

AZƏRBAYCANIN İDXALDAN ASILILIĞININ AZALDILMASI VƏ İQTİSADI TƏHLÜKƏSİZLİYİNİN TƏMİNİ

Jalə Dadaşova

*“Azərbaycan Hava Yolları” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti
Milli Aviasiya Akademiyasının “İqtisadiyyat” kafedrasının müəllimi
AZ 1045, Bakı şəhəri, Mərdəkan prospekti 30
e-poçt: j.ala@inbox.ru*

Açar sözlər: xarici ticarət, iqtisadi təhlükəsizlik, idxal rüsumu, idxal, kvota

Ключевые слова: внешняя торговля, экономическая безопасность, импортная пошлина, импорт, квота.

Keywords: foreign trade, economic security, import duty, import, quota

Jalə Dadaşova

Azərbaycanın idxaldan asılılığının azaldılması və iqtisadi təhlükəsizliyinin təmini Xülasə

İqtisadi təhlükəsizlik probleminin həlli yolları hər bir ölkə üçün əsas xüsusiyyət olsa da, onun təminat göstəriciləri bütün ölkələr üçün eyni deyildir. Bu onunla bağlıdır ki, hər bir ölkənin xarici və daxili amilləri bərabər şəkildə bölüşdürülməmişdir.

Məqalədə Respublikamızda iqtisadi təhlükəsizliyin təmin edilməsində xarici ticarət əlaqələrinin rolundan bəhs edilir. Məhz buna əsaslanaraq idxaldan asılılıq, özünütəminatmə göstəriciləri təhlil edilmiş və idxaldan asılılığının azaldılması yolları göstərilmişdir.

Жаля Дадашова

Снижение зависимости Азербайджана от импорта и обеспечение экономической безопасности Резюме

Хотя решение проблемы экономической безопасности является ключевым моментом для каждой страны, показатели ее безопасности не одинаковы для всех стран. Это связано с тем, что внешние и внутренние факторы каждой страны распределены неравномерно.

В статье рассматривается роль внешнеторговых отношений в обеспечении экономической безопасности нашей страны. На основании этого были проанализированы показатели импортной зависимости и самодостаточности, показаны пути снижения зависимости от импорта.

Jale Dadashova

Reducing Azerbaijan's dependence on imports and ensuring economic security Summary

Although the solution to the problem of economic security is a key feature for each country, its security indicators are not the same for all countries. This is due to the fact that the external and internal factors of each country are not evenly distributed.

The article discusses the role of foreign trade relations in ensuring economic security in our country. Based on this, the indicators of import dependence and self-sufficiency were analyzed and ways to reduce dependence on imports were shown.

Ədəbiyyat

1. A.Ş.Şəkərəliyev. Z.A.Şəkərəliyeva. “Xarici iqtisadi fəaliyyətin Gömrük tarif tənzimlənməsi” Bakı-2006, səh. 80
2. M.Bərxudarov, N.Məmmədov. “İqtisadi təhlükəsizlik”. Bakı: İqtisad Universiteti nəşriyyatı. Bakı-2006, səh.28, 109-114
3. Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin rəsmi internet sahifəsi. www.customs.gov.az
4. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin rəsmi internet sahifəsi. www.stat.gov.az
5. <http://www.e-qanun.az/framework/33306>

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 26.01.2021

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 29.01.2021

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 20.05.2021

İXRACIN DİVERSİFİKASİYASININ NƏZƏRİ MƏSƏLƏLƏRİNƏ DAİR

Aynurə İsmayılova

*Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin
İqtisadi İslahatlar Elmi Tədqiqat İnstitutunun direktor müavini, dissertantı
AZ 1011, Bakı şəhəri, Həsən Bəy Zərdabi prospekti, 88a
e-poçt: a-ismayilova@hotmail.com*

Açar sözlər: ixracın diversifikasiyası, Herfindal-Hirşman indeksi (HHI), ixrac məhsulu təmər küzləşmə indeksi, ixracın diversifikasiya indeksi, ixrac məhsulu.

Ключевые слова: диверсификация экспорта, индекс Херфиндаля-Хиршмана (HHI), индекс концентрации экспортной продукции, индекс диверсификации экспорта, экспортный продукт.

Keywords: export diversification, Herfindahl-Hirschman Index (HHI), export product concentration index, export diversification index, export product.

Aynurə İsmayılova

İxracın diversifikasiyasının nəzəri məsələlərinə dair

Xülasə

Təqdim olunan məqalədə ixracın diversifikasiyanın forma və səviyyələri, ona dair arqumentlər, ölçülməsinə dair nəzəri konseptual əsasları araşdırılmış, xarici təcrübədə həyata keçirilən işlərin qısa xülasələri verilmişdir. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Ticarət və İnkişaf üzrə Konfransı tərəfindən 1995-ci ildən etibarən tətbiq edilən Herfindal-Hirşman indeksi (HHI) və İxrac məhsulu üzrə təmər küzləşmə indeksi kimi ixracın diversifikasiyasının ölçmə alətləri tədqiq, eləcə də 1995-2019-cu illərdə Azərbaycan üzrə ixracın diversifikasiya və təmər küzləşmə əmsalının dəyişmə dinamikası şərh edilmişdir.

Айнура Исмаилова

К теоретическим вопросам диверсификации экспорта

Резюме

В статье рассмотрены формы и уровни диверсификации экспорта, приведены аргументы, теоретические и концептуальные основы измерения, а также дается краткое изложение работ, из зарубежной практики. Были изучены такие инструменты измерения диверсификации экспорта, как индекс Херфиндаля-Хиршмана (HHI), применявшийся Конференцией Организации Объединенных Наций по Торговле и Развитию с 1995 года, и индекс концентрации экспортной продукции, а также интерпретирована динамика изменения коэффициента диверсификации и концентрации экспортной продукции по Азербайджану в 1995-2019 годах.

Aynura Ismayilova

On theoretical issues of export diversification

Summary

The presented article examines the theoretical and conceptual bases for forms and levels, arguments against it, and its measurement of export diversification, and also provides a summary of the work performed in foreign practice. The United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) has studied export diversification instruments such as the Herfindahl-Hirschman Index (HHI) and the Export Concentration Index, which have been applied since 1995. The dynamics of the index of concentration of export products, and the export products concentration index for Azerbaijan in 1995-2019 years was interpreted.

Ədəbiyyat

1. С.Мөvsүmov. İqtisadi lüğət. 484 səh. <https://achiqkitab.aztc.gov.az/Books/Read/2377/Iqtisadi-Luget-Movsumov-?sa=X&ved=2ahUKewib6sadqonAhWyx4UKHeuWBB4QFjAOegQIARAB>
2. А.Н.Азрилияна. Большой экономический словарь. М., 1997.
3. Словарь современной экономической теории Макмиллана. М.: ИНФРА-М. 2003.
4. Л.И.Лопатников. Экономико-математический словарь. Словарь современной экономической науки. 5-е изд., перераб. и доп. М.: Дело, 2003. 520 стр. // <https://may.alleng.org/d/econ/econ268.htm>
5. В.А.Русановский, И.К.Бабайцева, теоретические основы исследования диверсификации экономики и структурных сдвигов на постиндустриальной стадии развития, стр. 30-35 // <https://cyberleninka.ru/article/n/teoreticheskie-osnovy-issledovaniya-diversifikatsii-ekonomiki-i-strukturnyh-sdvigov-na-postindustrialnoy-stadii-razvitiya>
6. Проблемы диверсификации экономики России / авт. колл. под рук-вом Е. Литвак // Общество и экономика. 2009. № 7 – 8.
7. Диверсификация в России. Европейский банк реконструкции и развития (EBRD) // <https://www.ebrd.com/downloads/research/economics/publications/specials/diversifying-russia-russian.pdf>
8. Salomon SAMEN, Ph.D, A Primer on Export Diversification: Key Concepts, Theoretical Underpinnings And Empirical Evidence, Growth and Crisis Unit World Bank Institute, May, 2010 // [http://blogs.worldbank.org/files/growth/EXPORT_DIVERSIFICATION_A_PRIMER_May2010\(1\).pdf](http://blogs.worldbank.org/files/growth/EXPORT_DIVERSIFICATION_A_PRIMER_May2010(1).pdf)
9. Ali, Alwang and Siegel, (1991): “Is export Diversification the best way to achieve export growth and Stability? A look at three African Countries” World Bank Working Papers No. 729, 1991 // <http://documents.worldbank.org/curated/en/635281468774612514/pdf/multi0page.pdf>
10. Jean-Claude Berthélemy and Sophie Chauvin (2000): “Structural Changes in Asia and Growth prospects after the crisis” CEPII Working papers, No. 00-09, 2000, http://www.cepii.fr/PDF_PUB/wp/2000/wp2000-09.pdf
11. IMF Policy Paper Sustaining Long-Run Growth and Macroeconomic Stability in Low-Income Countries—The Role of Structural Transformation and Diversification, March, 2014 // <https://www.imf.org/external/np/pp/eng/2014/030514.pdf>
12. Singer, H.W. (1950), “The distribution of Trade between Investing and Borrowing Countries” American Economic Review, Vol. 40, May 1950, pp.531-548 // <https://www.rrojasdatabank.info/pioneers10.pdf>
13. Presbish, R (1950), “The Economic Development of Latin America and its Principal problems” United Nations, New-York // http://m.rrojasdatabank.info/prebisch_theec-development.pdf
14. Indicators Explained №3, Export Product Concentration Index, UNSTAD/STAT/IE/2019/1 // https://unctadstat.unctad.org/en/IndicatorsExplained/statie2019d1_en.pdf
15. Standard International Trade Classification (SITC) Revision 3 // https://unctadstat.unctad.org/en/Classifications/DimSitcRev3Products_Official_Hierarchy.pdf
16. <https://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx>

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 19.04.2021

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 21.04.2021

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 20.05.2021

MƏLUMATLARIN MƏXFİLİYİNİN MÜTƏXƏSSİSLƏRİN RƏYLƏRİNƏ ƏSASƏN HƏRTƏRƏFLİ QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

Afət Süleymanova

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin

İnformasiya texnologiyaları şöbəsinin baş məsləhətçisi

Bakı Dövlət Universitetinin

“İnformasiya texnologiyaları və proqramlaşdırma” kafedrasının dissertantı

AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81

e-poçt:jafa25@mail.ru

Açar sözlər: məxfilik amili, sənədin məxfilik səviyyəsi, qeyri-səlis çoxluq, qeyri-səlis nəticə.

Ключевые слова: фактор конфиденциальности, уровень секретности документа, нечёткое множество, нечёткий вывод.

Keywords: confidentiality factor, level of sensitivity of document, fuzzy set, fuzzy conclusion.

Afət Süleymanova

Məlumatların məxfiliyinin mütəxəssislərin rəylərinə əsasən hərtərəfli qiymətləndirilməsi

Xülasə

Yaradılacaq sənədə daxil ediləcək məlumatların adekvat təsnifatının vaxtında qurulmasına şərait yaratmaq üçün ilkin şərtlər məqalədə nəzərdən keçirilir. Məxfilik səviyyəsini qiymətləndirmək üçün sənədləşdirilmiş məlumatda mövcud olan məxfilik faktorları ilə bağlı ekspert rəylərindən istifadə edərək qeyri-səlis nəticə mexanizmi istifadə olunur. Mütəxəssislərin məcmu qiymətləndirməsini təyin etmək üçün qeyri-səlis mühitdə kompozisiya qaydası tətbiq edilmişdir. Gələcək sənədə daxil ediləcək məlumatın məxfilik dərəcəsi ilə bağlı aydın olmayan nəticələrinin ədədi şərh üçün fuzzifikasiya və defuzzifikasiya proseduru da tətbiq olunur. Bu yanaşma gələcəkdə daxil ediləcək məlumatların məxfiliyinin daha obyektiv qiymətləndirilməsinə kömək edir.

Афат Сулейманова

Всесторонняя оценка конфиденциальности сведений на основе экспертных заключений

Резюме

В статье рассматриваются предпосылки для создания условий по своевременному установлению адекватного грифа конфиденциальности сведений, подлежащих включению в будущий документ. Для оценки уровней секретности использован механизм нечёткого вывода с использованием экспертных заключений относительно факторов конфиденциальности, присутствующих в документированной информации. Правило композиции применялось в нечеткой среде для определения общей оценки экспертов. Процедура фазификация и дефазификация также используется для количественной оценки последствий неоднозначности информации, которая будет включена в будущий документ. Такой подход помогает более объективно оценить конфиденциальность будущей информации.

Afet Suleymanova

Integrated assessment of information confidentiality on the basy of expert opinions

Summary

The prerequisites for creating conditions for the timely establishment of an adequate classification of data to be included in a future document to be developed are considered. To assess the confidentiality level, a fuzzy inference mechanism was used with the use of expert conclusions regarding confidentiality factors present in the documented information. The composition rule was

applied in a fuzzy environment to determine the overall assessment of the experts. The procedure of defasification and defasification is also used to quantify the consequences of the ambiguity of the information to be included in the future document. This approach helps to more objectively assess the confidentiality of future information.

Ədəbiyyat

1. А.И.Алексенцев. О классификации конфиденциальной информации по видам тайны // Безопасность информационных технологий. 1999. №3. стр. 70–71.
2. А.И.Алексенцев. О составе защищаемой информации // Безопасность информационных технологий. 1999. №2. стр. 11–12.
3. Р.Р.Рзаев. Аналитическая поддержка принятия решений в организационных системах. – Saarbruchen (Germany): Palmarium Academic Publishing, 2016. стр. 306
4. Л.А.Заде. «Роль мягких вычислений и нечёткой логики в понимании, конструировании и развитии информационных/интеллектуальных систем», Новости Искусственного Интеллекта, № 2-3, стр. 7-11, 2001.
5. Р.Р.Рзаев. Аналитическая поддержка принятия решений в организационных системах, Palmarium Academic Publishing. 2016.

Мəqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 02.03.2021

Тəkrar işlənməyə göndərilmişdir: 05.03.2021

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 20.05.2021

REGIONLARDA MƏŞĞULLUQ PROBLEMİNİN YARANMASINA SƏBƏB OLAN SOSIAL-İQTİSADI AMİLLƏR

Sevda Həsənova

Bakı Avrasiya Universitetinin doktorantı

AZ 1073 Bakı şəhəri, Ak. Həsən Əliyev küçəsi 135A

e-poçt: sevda.hesenova.73@mail.ru

Açar sözlər: sosial-iqtisadi inkişaf, sosial infrastruktur, sosial bərabərsizlik, səmərəlilik, əmək bazarı, əmək ehtiyatları, kadr hazırlığı, məşğulluq.

Ключевые слова: социально-экономическое развитие, социальная инфраструктура, социальное неравенство, эффективность, рынок труда, трудовые ресурсы, подготовка кадров, занятость.

Keywords: socio-economic development, social infrastructure, social inequality, efficiency, labor market, labor resources, personnel training, employment.

Sevda Həsənova

Regionlarda məşğulluq probleminin yaranmasına səbəb olan sosial-iqtisadi amillər

Xülasə

Məqalədə innovasiyayönümlü iqtisadiyyat və güclü sosial dövlət şəraitində əhalinin səmərəli məşğulluğunun formalaşdırılması problemi araşdırılmışdır. İqtisadiyyatın artım tempinin aşağı düşməsi, əmək ehtiyatlarının regionlar üzrə qeyri-bərabər bölgüsü, əməkqabiliyyətli əhalinin ixtisasının itirilməsi və s. səbəblər məşğulluq probleminin sosial nəticələridir. Məhz buna görə də məşğulluğun dövlət tənzimlənməsinin son dərəcə böyük əhəmiyyəti var. Regionlarda bu sahədə xeyli iş görülməsinə baxmayaraq, işsizliyin səbəblərini müəyyən etmək, eləcə də məşğulluğa təsir edən dövlət siyasətinin perspektiv istiqamətlərini təkmilləşdirmək üçün məşğulluğun araşdırılması vacib olan aktual problemlərdəndir. Məqalədə sosial-iqtisadi inkişaf əhalinin məşğulluğu sahəsindəki bağlılıq təhlil olunmuş, əmək bazarının sistemli monitorinqinin aparılması, tələblə təklif arasında nisbətə müəyyənləşdirilməsi prioritet məsələ olaraq diqqətə çatdırılmışdır. Bazarın formalaşmasında və inkişafı istiqamətində yaranan problemlər araşdırılmışdır. Yekunda təhlildən əldə olunan nəticələr öz əksini tapmışdır.

Севда Гасанова

Социально-экономические факторы, способствующие возникновению проблем с занятостью в регионах

Резюме

В статье рассматривается проблема формирования эффективной занятости в условиях инновационной экономики и сильного социального государства. Снижение темпов экономического роста, неравномерное распределение трудовых ресурсов по регионам, потеря квалификации трудоспособного населения и др. причины - социальные последствия проблемы занятости. Вот почему государственное регулирование занятости населения чрезвычайно важно. Несмотря на то, что в регионах ведется большая работа в этой сфере, важно изучить занятость, чтобы выявить причины безработицы, а также усовершенствовать перспективные направления государственной политики, влияющей на занятость. В статье анализируется связь социально-экономического развития и занятости, рассматриваются вопросы систематического мониторинга рынка труда, определения соотношения спроса и предложения в качестве приоритетной задачи. Исследованы проблемы, возникающие при формировании и развитии рынка. В конце статьи отражены результаты полученные в ходе исследования.

Sevda Hasanova
Socio-economic factors that cause employment problems in the reions
Summary

The article deals with the problem of the formation of effective employment of the population in an innovative-oriented economy and a strong social state. Decrease in economic growth, uneven distribution of labor resources across regions, loss of qualifications of the able-bodied population, and other reasons – are the social consequences of the employment problem. This is why government regulation of employment is extremely important. Although there is a lot of work in this area in the regions, it is important to study employment in order to identify the causes of unemployment, as well as improve the prospects for public policies affecting employment. The article analyzes the relationship between socio-economic development and employment, systematic monitoring of the labor market, determining the balance of supply and demand as a priority task. The problems arising during the formation and development of the market are investigated. At the end, the results obtained during the study are reflected.

Ədəbiyyat

1. Əmək bazarı. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi. Bakı-2019, səh.168
2. Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin 2019-cu il üzrə hesabatı, səh.27
3. “İşsizlikdən sığorta fondunun 2019-cu il büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanun layihəsinə Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının Rəyi. Bakı-2018, səh.21
4. “2015-2025-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin İnkişaf Strategiyası”, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti. Bakı şəhəri, 26 yanvar 2015-ci il, № 998. səh.10)
5. M.Quluzadə. “İnsan amili və Azərbaycan Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsi. Bakı-2015
6. İqtisadi və Sosial İnkişaf Mərkəzi (CESD), “Sağlamlıq imkanları məhdud insanlar; məşğulluq imkanları”. Bakı-2016, səh.14
7. İbrahim Öztürk Bahadır Tuzcu. “Küresel Kriz ve İstiham”, İstanbul, Kasım 2012
8. Международная конференция труда, “Занятость и социальная защита в новом демографическом контексте”, 102-я сессия, 2013 г.
9. www.vergiler.az
10. Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin rəsmi internet səhifəsi. <http://sosial.gov.az/>

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 25.01.2021

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 27.01.2021

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 20.05.2021

AZƏRBAYCANDA GƏLİR BÖLGÜSÜNÜN ƏDALƏTLİ HƏYATA KEÇİRİLMƏSİ ÜÇÜN VERGİ ALƏTİNDƏN İSTİFADƏ VƏ BEYNƏLXALQ TƏCRÜBƏ

Jalə Abbaszadə

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin

Qiymət statistikasına şöbəsinin aparıcı məsləhətçisi

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti

İqtisadiyyat və idarəetmə kafedrasının magistrantı

AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81

e-poçt: jala.abbaszade@stat.gov.az

Açar sözlər: gəlir bölgüsü, vergi alətləri, beynəlxalq təcrübə, bölgü ədaləti, maliyyə, ÜDM, vergi sistemi.

Ключевые слова: распределение доходов, налоговые инструменты, международный опыт, справедливость распределения, финансы, ВВП, налоговая система.

Keywords: income distribution, tax instruments, international experience, distribution justice, finance, GDP, tax system.

Jalə Abbaszadə

Azərbaycanda gəlir bölgüsünün ədalətli həyata keçirilməsi üçün vergi alətindən istifadə və beynəlxalq təcrübə

Xülasə

Məqalədə qeyd edilir ki, vətəndaşların rifahını qorumaq üçün hökumətlər gəlirləri ədalətli şəkildə bölüşdürür və bazarda yaradılan gəlirin müxtəlif formalarda və miqyasda bölüşdürülməsinə təsir göstərir. Dövlətin müdaxilə səviyyəsi əsasən rifahın ictimai bəzi sayıldığı səviyyədən asılı olaraq dəyişir. Nəticə etibarilə, hər ölkədə istifadə olunan alət və ya eyni alətin istifadə qaydası fərqlənə bilər. Göstərilir ki, bu gün gəlirin bölüşdürülməsinə təsir göstərmək üçün istifadə olunan vasitələrdən biri də vergidir. Vergilər gəlirin ədalətli bölüşdürülməsini tənzimləmək və cəmiyyət üzvləri arasında gəlir boşluqlarının qarşısını almaq üçün istifadə olunan vasitələrdən biridir. Bu məqalədə ölkəmizdə gəlir bölgüsünün ədalətli bölüşdürülməsi üçün həyata keçirilən vergi alətindən istifadə və Kanada vergi sisteminə ümumi baxış verilir və daha sonra gəlirlərin bərpa edilməsində tətbiq olunan fərdi gəlir vergisinin roluna toxunulur.

Жала Аббасзаде

Использование налогового инструмента и международного опыта для справедливого распределения доходов в Азербайджане

Резюме

В статье отмечается, что обеспечить благосостояние своих граждан, правительства справедливо распределяют доходы между ними влияют на распределение доходов, получаемых на рынке, в различных формах и масштабах. Уровень государственного вмешательства варьируется в основном в зависимости от уровня, на котором благосостояние считается государственным долгом. В результате инструмент, используемый в каждой стране, или способ использования одного и того же инструмента могут отличаться. Показано, что налоги - это один из инструментов, используемых сегодня для воздействия на распределение доходов. Налоги являются одним из инструментов, используемых для регулирования справедливого распределения доходов и предотвращения разрыва в доходах между членами общества. В этой статье дается обзор использования налогового инструмента для справедливого распределения дохода в нашей стране и в налоговой системе Канады, а также затрагивается роль индивидуального подоходного налога в возмещении дохода.

Jala Abbaszade
**Use of a tax instrument and international experience for the fair distribution
of income in Azerbaijan**
Summary

The article notes that, to protect the well-being of their citizens, governments distribute income fairly and influence the distribution of income generated in the market in various forms and scales. The level of government intervention varies mainly depending on the level at which welfare is considered a public debt. As a result, the tool used in each country or the way the same tool is used may differ. It is shown that, taxes are one of the tools used today to influence the distribution of income. Taxes are one of the tools used to regulate the fair distribution of income and to prevent income gaps among members of society. This article provides an overview of the use of the tax instrument for the fair distribution of income in our country and the Canadian tax system, and then touches on the role of individual income tax in the recovery of income.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi.
2. Y.A.Kəlbəyev, “Vergilər və vergi qoyma“. Ali məktəblər üçün dərs vəsaiti. Bakı-2016. “Poliqraf”, 432 səh.
3. Y.A.Kəlbəyev, T.M.Hümbətov. “Vergilərin hesabları”. “Elm və təhsil”, Bakı-2018
4. Y.A.Kəlbəyev, R.B.Məhərrəmov, P.Q.Rzəyev. “Xarici ölkələrin vergi sistemi”. Dərslik. “İqtisad Universiteti” Nəşriyyatı. Bakı-2013.
5. Z.Zeynalova. Kanadada fiziki şəxslərin gəlir vergisinin gəlirin yenidən bölgüsünə təsiri. İPƏK YOLU, No.3, (2017).səh.60-70.
6. Revenue Statistics 2020 Tax revenue trends in the OECD.
7. <http://lib.bbu.edu.az/files/book/549.pdf>
8. <http://interfax.az/view/789204/az>.
9. https://www.stat.gov.az/source/system_nat_accounts/.
10. J.Fleming. UFE Tax: A Guide to Understanding the Basics of Canadian Income Taxation, Ontaro, Carswell. 2010
11. P.Q.Rzəyev. “İqtisadiyyatın vergi tənzimlənməsi mexanizminin stimullaşdırıcı rolunun artırılması istiqamətləri”. Monoqrafiya. “İqtisad Universiteti” Nəşriyyatı. Bakı-2013

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 21.04.2021

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 22.04.2021

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 20.05.2021

UOT: 33.022

DOI: 10.338.70/2413-6557-2021-7-2-53-59

RƏSMİ STATİSTİKADA KEYFİYYƏTİN İDARƏ EDİLMƏSİNİN SƏMƏRƏLİ ALƏTLƏRİ

Yusif Yusifov

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi sədrinin müavini, i.ü.f.d.

AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81

e-poçt: yusif.yusifov@stat.gov.az

Vüqar Məmmədəlizadə

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin

Keyfiyyətin idarə edilməsi və metaməlumatlar şöbəsinin müdiri

AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81

e-poçt: vugar.mammadalizade@stat.gov.az

Açar sözlər: keyfiyyətin idarə olunması, keyfiyyətin təmin olunması, ISO 9001, keyfiyyət standartları, GSBPM.

Ключевые слова: управление качеством, обеспечение качества, ISO 9001, стандарты качества, GSBPM.

Keywords: quality management, quality assurance, ISO 9001, quality standards, GSBPM.

Yusif Yusifov, Vüqar Məmmədəlizadə

Rəsmi statistikada keyfiyyətin idarə edilməsinin səmərəli alətləri

Xülasə

Məqalədə keyfiyyətin idarə edilməsinin səmərəli alətləri olan GSBPM-in və ISO 9001:2015 standartının tətbiqi, hər iki beynəlxalq standartın birlikdə tətbiqinin əhəmiyyəti, GSBPM-in tətbiqi ilə statistik istehsal proseslərinin xəritələrinin hazırlanması, ISO 9001:2015 beynəlxalq standartının tətbiqi ilə həm standartın, həm də müvafiq qayda və təlimatların tələblərinə riayət olunub-olunmaması, Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsində keyfiyyətin idarə edilməsi sisteminin tətbiqinə dair məsələlərə toxunulmuş, görülmüş işlərin məntiqi nəticəsi olaraq əldə olunmuş uğurlara diqqət ayrılışdır. Eyni zamanda GSBPM və ISO 9001:2015 beynəlxalq standartının oxşar fəaliyyət sahələri və qarşılıqlı əlaqələri haqqında məsələlərə diqqət ayrılışdır.

Юсиф Юсифов, Вугар Мамедализаде

Эффективные инструменты управления качеством в официальной статистике

Резюме

В статье рассмотрены вопросы применения GSBPM и стандарта ISO 9001:2015 как эффективных инструментов управления качеством, важности совместного применения обоих международных стандартов, разработки карт статистических процессов с применением GSBPM, соблюдения требований международного стандарта ISO 9001:2015 и соответствующих правил и инструкций по применению стандарта, применения системы управления качеством в Государственном Комитете по Статистике и подчеркнуты успехи, которые явились логическим результатом проделанной работы. Кроме того, освещены вопросы схожих сфер деятельности GSBPM и международного стандарта ISO 9001:2015 и их взаимосвязей.

Yusif Yusifov, Vugar Mammadalizade

Efficient tools of official statistics quality management

Summary

The article addressed issues of application of GSBPM and ISO 9001:2015 standard - the efficient tools of quality management, the importance of applying both international standards together, development of maps of statistical processes' via application of the GSBPM, compliance with requirements of ISO 9001:2015 international standard and the relevant rules and guidelines by application of the standard, the application of quality management system in the State Statistical Committee and emphasized the successes achieved as a logical result of the work done. Moreover, it highlighted issues of the similar spheres of actions and interrelationships of the GSBPM and ISO 9001:2015 international standard.

Ədəbiyyat

1. Keyfiyyətin idarə edilməsi sistemi sənəd toplusu (V nəşr), Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi, Bakı-2017.
2. <https://www.stat.gov.az/menu/2/quality/>, <https://www.azstat.org/tesnifat/>
3. ISO 9001:2015 Системы менеджмента качества. Требования ([https://pqm-online.com/assets/files/pubs/translations/std/iso-9001-2015-\(rus\).pdf](https://pqm-online.com/assets/files/pubs/translations/std/iso-9001-2015-(rus).pdf)).
4. https://www.stat.gov.az/menu/2/quality/az/sertifikat_2015.pdf
5. Generic Statistical Business Process Model (GSBPM) <https://statswiki.unece.org/display/GSBPM/GSBPM+v5.1>
6. Statistik Biznes-Prosesin Ümumi Modeli (Azərbaycan versiyası, dördüncü redaksiya), Dövlət Statistika Komitəsi, Bakı 2017.

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 18.03.2021

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 19.03.2021

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 20.05.2021

ПРОБЛЕМЫ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ АЗЕРБАЙДЖАНА

Рауф Салаев

Азербайджанский Государственный Экономический Университет

Кандидат экономических наук, доцент кафедры «Экономика»

AZ 1072, город Баку, улица Гасана Алиева 135

e-почта: salayev@unec.edu.az

Açar sözlər: dövlət, Vergi Məcəlləsi, vergilər, vergi sistemi, vergi güzəştləri, təhsil müəssisələri.

Ключевые слова: государство, Налоговый Кодекс, налоги, налоговая система, налоговые льготы, образовательные учреждения.

Keywords: state, Tax Code, taxes, tax system, tax benefits, educational institutions.

Rauf Salayev

Azərbaycanın təhsil müəssisələrində vergitutmanın problemləri

Xülasə

Məqalədə qeyd edilmişdir ki, bu gün təhsil sistemi ölkənin insan və iqtisadi potensialının inkişafı üçün başlanğıc şəraiti yaratmaqla əhalinin həyat səviyyəsini geniş dərəcədə səciyyələndirir.

Göstərilmişdir ki, vergi sistemi dövlət iqtisadiyyatında islahat yolları və metodları haqqında əsas müzakirə mövzularından biridir. Qərб ölkələrində təhsil müəssisələrində vergi sisteminin öyrənilməsində böyük təcrübə qazanılmışdır. Vergitutmanın əsas prinsipləri hazırlanaraq tətbiq olunmaqla milli vergi sisteminin bu sahədə ən yaxşı seçimə keçə bilməsi təmin edilmişdir.

Təhsil müəssisələrinin fəaliyyətində ortaya çıxan ən vacib problem kommersiya fəaliyyətindən əldə edilən gəlirlərdən vergitutma problemidir. Hazırda bir çox ölkələr təhsil müəssisələri üçün güzəştli vergi mexanizmlərindən istifadə edir.

Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi və ona uyğun olaraq qəbul edilmiş qanunlar təhsil müəssisələrində vergitutma xüsusiyyətlərini müəyyən edən müddəaları özündə cəmləşdirir.

Рауф Салаев

Проблемы налогообложения в образовательных учреждениях Азербайджана

Резюме

В статье отмечается, что сегодня система образования в большой степени характеризует качество жизни населения, создавая стартовые условия для развития человеческого и экономического потенциала страны.

Было отмечено, что налоговая система является одним из главных предметов дискуссий о путях и методах реформирования экономики государства. В западных странах накоплен огромный опыт исследования системы налогообложения в образовательных учреждениях. Были разработаны фундаментальные принципы налогообложения, реализуя которые национальные налоговые системы способны двигаться к оптимальному варианту в этой сфере.

Важнейшей проблемой, которая возникает в деятельности учреждений образования, является проблема налогообложения доходов, полученных от коммерческой деятельности. В настоящее время во многих странах используются механизмы льготного налогообложения образовательных учреждений.

В Налоговом Кодексе Азербайджанской Республики и принятых в соответствии с ним законах, присутствуют положения, определяющие особенности налогообложения у учреждений образования.

Rauf Salayev
Problems of taxation in educational institutions of Azerbaijan
Summary

The article notes that, today, the education system to a large extent characterizes the level of life of the population by creating the initial conditions for the development of the human and economic potential of the country.

It was noted that, the tax system is one of the main subjects of discussion about the ways and methods of reforming the state economy. In Western countries, vast experience has been gained in studying the tax system in educational institutions. The fundamental principles of taxation have been developed, by implementing which the national tax systems are able to move to the best option in this area.

The most important problem that arises in the activities of educational institutions is the problem of taxation of income derived from commercial activities. Currently, many countries use preferential tax mechanisms for educational institutions.

The Tax Code of the Republic of Azerbaijan and the laws adopted in accordance with it contain provisions defining particularities of taxation in educational institutions.

Литературы

1. Закон Азербайджанской Республики об Образовании
2. Налоговый Кодекс Азербайджанской Республики
3. М.М.Садыгов, Р.Б.Магеррамов, Р.А.Салаев, Г.М.Мамедова, Н.Р.Маммедзаде. «Налоги и налогообложение в Азербайджане». Учебник. Второе издание. «ММ-С», Баку, 2020, 460 стр.
4. <https://www.stat.gov.az/source/finance/?lang=az>
5. <https://ru.oxu.az/politics/408965>

Мəqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 25.12.2020

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 29.12.2020

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 20.05.2021

ƏMƏK RESURLARININ BEYNƏLXALQ MOBİLLİYİNİN SOSIAL-İQTİSADI İNKİŞAFA TƏSİRİ

Elnurə Hüseynova

*Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin
İqtisadi İslahatlar Elmi-Tədqiqat İnstitutunun doktorantı,
SOCAR Neft Kəmərləri İdarəsinin iqtisadçısı
AZ1011, Bakı şəhəri, Həsən Bəy Zərdabi prospekti, 88a
e-poçt: elnuraziyali@gmail.com*

Açar sözlər: əmək resursları, amillər, səbəblər, beynəlxalq mobillik, əmək bazarı

Ключевые слова: трудовые ресурсы, факторы, причины, международная мобильность, рынок труда.

Keywords: labor resources, factors, reasons, international mobility, labor market.

Elnurə Hüseynova

Əmək resurslarının beynəlxalq mobilliyinin sosial-iqtisadi inkişafa təsiri Xülasə

Azərbaycanın beynəlxalq əmək bazarının iştirakçısı olması, ölkə üzrə əmək resurslarının mobilliyinə təsirsiz ötüşmür. Məqalənin məqsədi əmək resurslarının beynəlxalq mobilliyi, beynəlxalq əmək miqراسiyasının sosial-iqtisadi nəticələrini və ölkənin sosial-iqtisadi inkişafına təsirini müəyyən etməkdir. Məqalədə qarşıya qoyulan vəzifə əmək resurslarının beynəlxalq mobilliyinə dair müxtəlif elmi-praktiki yanaşmaları təhlil edərək əmək resurslarının beynəlxalq mobilliyinin iqtisadi kateqoriya kimi mahiyyətini açıqlamaqdır. Digər vəzifə əmək resurslarının beynəlxalq mobilliyini yaradan səbəblər və ona təsir edən amilləri müəyyən etməkdir. Məqalədə müəllif tərəfindən əmək resurslarının beynəlxalq mobilliyinin milli sosial-iqtisadi inkişafa müsbət və mənfi təsiri şərh edilmişdir. Məqalədə müəllif alimlərin bu sahədə fikirlərini müqayisə etmiş təhlil edərək ümumiləşdirmə aparmışdır. Həmçinin əmək resurslarının beynəlxalq mobilliyini təsnifləşdirərək qruplaşdırma metodundan istifadə olunur. Tədqiqat nəticəsində əmək resurslarının beynəlxalq mobilliyinə tərif verilir, əsas amillər, səbəb və təsirlər qeyd edilir.

Эльнура Гусейнова

Влияние международной мобильности трудовых ресурсов на социально-экономическое развитие

Участие Азербайджана на международном рынке труда также влияет на мобильность трудовых ресурсов в стране. Целью статьи является определение международной мобильности трудовых ресурсов, социально-экономических последствий международной трудовой миграции и ее влияния на социально-экономическое развитие страны. Задача статьи - проанализировать различные научные и практические подходы к международной мобильности трудовых ресурсов и объяснить сущность мобильности как экономической категории. Другая задача - выявить причины и факторы, влияющие на международную мобильность трудовых ресурсов. Автор комментирует положительное и отрицательное влияние международной мобильности рабочей силы на социально-экономическое развитие страны. В статье автор сравнивает и анализирует взгляды ученых в этой области. Метод группировки также используется для классификации международной мобильности трудовых ресурсов. В результате исследования определена международная мобильность трудовых ресурсов, отмечены основные факторы, причины и следствия.

Elnura Huseynova

The impact of international labor mobility on socio-economic development

Summary

Azerbaijan's participation in the international labour market affects the mobility of labour resources in the country. The main purpose of the study is to determine the international mobility of labor resources, the socio-economic consequences of international labor migration and its impact on the socio-economic development of the country. The task set forth in the article is to analyze various scientific and practical approaches to the international mobility of labor resources and explain the essence of the international mobility of labor resources as an economic category. Another task is to identify the causes and factors that affect the international mobility of labor resources. The author comments on the positive and negative impact of international mobility of labour resources on national socio-economic development. In the article, the author compared and analyzed the opinions of scientists in this field and summarized them. Also, the method of grouping is used by classifying the international mobility of labor resources.

As a result of the study, the international mobility of labour resources is commended, major factors, causes and effects are noted.

Ədəbiyyat

1. S.S.Mehbaliyev, R.K.İsgəndərov. Əmək bazarı və əhalinin sosial mübadiləsi. Bakı-2002
2. Ş.H.Nasıyev, Ə.İ.Вайрамов. Dünya iqtisadiyyatı. Bakı-2011
3. Г.А.Агарков, А.С.Найдёнов, А.Е.Чусова. Динамика теневого сектора экономики под воздействием глобализации и научно-технического прогресса // Журнал экономической теории. 2010. №4. стр. 7-17.
4. Г.А.Азизова. Рынок труда Азербайджана. «Элм». Баку-2005, стр.12-13
5. Г.И.Глущенко. Миграция и развитие. Мировые тенденции // Вопросы статистики. 2008. № 2. стр. 65–79, стр. 65–66
6. В.А.Гневашева. Миграционные процессы рынка труда // Экономика и управление народным хозяйством. Серия: Экономика и Право. 2017. № 5. стр. 10-14.
7. Е.Д.Кинасова, В.В.Гребеник. Актуальные вопросы оценки угроз безопасности рынка труда под влиянием иммиграции // Интернет-журнал «НАУКОВЕДЕНИЕ» Том 9, №2, 2017. <http://naukovedenie.ru/PDF/86EVN217.pdf>
8. Российский рынок труда: путь от кризиса к восстановлению /Пер. с англ. М: Издательство «Весь Мир», 2003. стр. 34.
9. Т.А.Рябиченко, Н.М.Лебедева. Отношение к иммиграции и субъективное благополучие принимающего населения // Общественные науки и современность. 2014. № 2. стр. 34–43, стр. 39
10. Статистический справочник «Миграция и денежные переводы: цифры и факты — 2011». Изд. Всемирного банка, 2011. стр. 275
11. Л.С.Чижова, Г.П.Сергеева, С.Н.Волчков и др. Стратегия занятости. Отв. ред. Л.С.Чижова, М. Экономика, 1990, 208 с., стр.29
12. Hirst P., Thompson G. Globalization in question. – 1 st ed. [S.l.]: Polity Press, 1996. p.227
13. J.F.Hollifield. Immigrants, Markets and States. The Political Economy of Postwar Europe. London, 1992, p. 6
14. Long Jason, Joseph Ferrie (2002) Labour Mobility. Oxford Encyclopedia of Economic History. <http://faculty.wcas.northwestern.edu/~fe2r/papers/Labour%20Mobility.pdf>
15. Majority Populations' Attitudes Towards Migrants and Minorities. European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia. Vienna, 2005
16. Morrison M., Tay L., Diener E. Subjective Well-being and National Satisfaction: Findings from a Worldwide Survey // Psychological Science. 2011. Vol. 22. P. 460–462

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 03.10.2020

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 06.10.2020

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 20.05.2021

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA VALYUTA KURSLARININ TƏNZİMLƏNMƏSİ PROBLEMLƏRİ VƏ BU İSTİQAMƏTDƏ GÖRÜLƏN TƏDBİRLƏR

Rəşad Hacıyev

*Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin
İqtisadiyyat və idarəetmə fakültəsinin magistri
AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6
e-poçt: hajiye.rashad.777@gmail.com*

Açar sözlər: valyuta məzənnəsi, valyuta kursları, tənzimləmə problemləri, valyuta nəzarəti, görülmə tədbirlər.

Ключевые слова: обменный курс, обменные курсы, проблемы регулирования, валютный контроль, принятые меры.

Keywords: exchange rate, exchange rates, regulatory problems, currency control, measures taken

Rəşad Hacıyev

Azərbaycan Respublikasında valyuta kurslarının tənzimlənməsi problemləri və bu istiqamətdə görülmə tədbirlər

Xülasə

Məqalədə makrosabitliyinin təminatında pul siyasətinin rolunun nəzəri aspektləri, eyni zamanda makrosabitliyin əsas konsepsiyaları, pul siyasətinin nəzəri əsasları və məqsədləri, obyektlərinin və mexanizmlərinin makrosabitliyin təminatında rolu, Azərbaycanda yeni iqtisadi siyasət və makrosabitliyə tələblər, makrosabitliyin monetar təminatının təkmilləşdirilməsi istiqamətləri araşdırılmış, Azərbaycanda pul siyasətinin institusional təminatı, monetar metodların və monetar alətlərin makrosabitliyin təminatında rolu, qloballaşma şəraitində makrosabitliyin monetar təminatının xüsusiyyətləri müəllif tərəfindən ətraflı təhlil edilmişdir.

Рашад Гаджиев

Проблемы регулирования валютных курсов в Азербайджанской Республике и меры, принимаемые в этом направлении

Резюме

В статье исследуются теоретические аспекты роли денежно-кредитной политики в обеспечении макростабильности, а также основные концепции макростабильности, теоретические основы и цели денежно-кредитной политики, роль объектов и механизмов в обеспечении макростабильности, требования новой экономической политика к макростабильности в Азербайджане Автор подробно проанализировал роль монетарных методов и инструментов в обеспечении макростабильности, характеристики монетарной стабильности в условиях глобализации.

Rashad Hajiyev

Problems of regulation of exchange rates in the Republic of Azerbaijan and measures taken in this direction

Summary

The article examines the theoretical aspects of the role of monetary policy in ensuring macro stability, as well as the basic concepts of macro stability, the theoretical foundations and objectives of monetary policy, the role of objects and mechanisms in ensuring macro stability, the requirements of new economic policy and macro stability in Azerbaijan. The author has analyzed in

detail the role of monetary methods and monetary instruments in ensuring macro stability, the characteristics of monetary stability in the context of globalization.

Ədəbiyyat

1. “Valyuta tənzimi” haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu// https://www.cbar.az/assets/121/valyuta_tenzimi.pdf
2. Azərbaycan Dövlət Neft Fondunun hesabat arxivi// http://www.oilfund.az/az_AZ/hesabatlar-ve-statistika/hesabat-arxivi.asp
3. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının elektro statistik bazası// <https://www.cbar.az/lpages/statistics/>
4. Международный Валютный Фонд, «Статьи соглашения Международного Валютного Фонда», 2011
5. Asian Development Bank. “Asian development outlook 2017”// <https://www.adb.org/countries/azerbaijan/economy#tabs-0-1>
6. Bank for International Settlements, “Triennial Central Bank Survey”, 2016
7. Chick V. “Macroeconomics After Keynes: A Reconsideration of the General Theory”, MIT Press 2013
8. P.Davidson. “Post Keynesian Macroeconomic Theory: A Foundation for Successful Economic Policies for the Twenty-first Century”, Edward Elgar 2014
9. P.Davidson and E.Smolensky. “Aggregate Supply and Demand Analysis”, Harper and Row, Publishers 2014
10. Directive 2014/65/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 on markets in financial instruments and amending Directive 2002/92/EC and Directive 2011/61/EU
11. R.Dornbusch. “Expectations and Exchange Rate Dynamics”, Journal of Political Economy, 2016
12. R.M.Levich. “International Financial Markets: Prices and Policies”, McGraw-Hill 2001
13. <http://www.economicdiscussion.net/foreign-exchange/foreign-exchange-control-definition-objectives-types-and-conditions/13973> // Foreign Exchange Control: Definition, Objectives, Types and Conditions
14. <http://www.preservearticles.com/2012012721767/what-are-the-methods-of-exchange-control.html> // What are the Methods of Exchange Control?
15. <https://www.forbes.com/sites/rogeraitken/2014/08/11/forex-market-regulation-who-can-really-police-this-global-market/#4034e81c4f81> // Forex Market Regulation: Who Can Really Police This Global Market?
16. <https://www.forexfraud.com/forex-articles/regulatory-agencies-that-prevent-forex-fraud.html> //Regulatory Agencies That Help Prevent Forex Fraud.

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 08.02.2021

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 10.02.2021

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 20.05.2021